

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO REGIONALNOG RAZVOJA, ŠUMARSTVA
I VODNOGA GOSPODARSTVA

**KONAČNO IZVJEŠĆE O PROVEDBI
PROGRAMA UREĐENJA POSTOJEĆIH ZAPUŠTENIH
ŠUMSKIH I POLJSKIH PUTEVA NA OTOCIMA I
PRIOBALJU**

Zagreb, kolovoz 2008. god.

Sukladno točki 3. Zaključka Vlade Republike Hrvatske sa sjednice održane 17. svibnja 2006. godine, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva podnosi Konačno izvješće o provedbi *Programa uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju*.

UVOD

Obzirom da je gotovo polovica površine Republike Hrvatske pokrivena šumama i šumskim zemljištima, što je daleko iznad prosjeka Europe, te poradi višestrukih vrijednosti koje nam pružaju šumski ekosustavi, zaštita šuma od požara zahtijeva punu pažnju i maksimalno zalaganje svih relevantnih čimbenika koji su na bilo koji način uključeni u razne aktivnosti na otvorenom prostoru. S toga je potrebno kontinuirano djelovati na poboljšanju svih protupožarnih mjera kojima se preventivno postiže smanjenje broja požara otvorenih prostora, kao i organizacijskih represivnih mjera u cilju smanjenja opožarene površine šuma i šumskih zemljišta.

Prema statističkim podacima Hrvatskih šuma d.o.o Zagreb o šumskim požarima za razdoblje 1992 - 2007. godine, u Republici Hrvatskoj u šumskim požarima prosječno godišnje izgori oko 15 700 hektara šuma i ostalih površina (najmanje 2005. g. – 3 135 ha, najviše 2000. g. – 68 171 ha). Gotovo 90% opožarenih površina odnosi se na područje krša (u priobalju i na otocima), koje je jedno od ekološki najosjetljivijih područja.

Poznavajući prirodu krških područja, gdje šume imaju poseban tretman i način gospodarenja s obzirom na njihove opće korisne funkcije, šumski požari predstavljaju najveću moguću opasnost za obalne šume Hrvatske. Zahvaljujući uvjetima stvorenim i od prirode i od čovjeka, pojava šumskih požara postala je redovna značajka obalne regije. U tim područjima, primarna funkcija šuma je ekološka, te potom socijalna, a najmanje je značajna gospodarska funkcija, odnosno iskorištavanje drvne mase. Gospodarenje stoga i nije moguće bez stalne pomoći države. Gospodarenje šumom je prvenstveno usredotočeno na zaštitu od gubitka pokrova tla, gubitka drvne mase, degradacije poljoprivrednog tla, uništenje infrastrukture i objekata za stanovanje, šteta na okolišu, gubitka rekreacijske i pejzažne vrijednosti i drugo. Osim toga, saniranje posljedica nastalih šumskim požarima predstavlja veliki teret kako za Državni proračun, tako i za privatni sektor.

Valja naglasiti da više od 60% šumskih požara nastaje na zapuštenim poljoprivrednim površinama koje prirodnom sukcesijom obrastaju drvenastim vrstama šumskog drveća, a neuređene i nedostupne privatne šumske površine pogoduju širenju istih i onemogućavaju gašenje. Isto tako, treba napomenuti da se veliki broj požara javlja na već ranije opožarenim površinama, te se navedenim još više degradiraju staništa i uništavaju netom prirodno ili utjecajem čovjeka obnovljene opožarene površine. Porastu opožarenih površina pridonosi i činjenica da je oko 30% oslobođenog okupiranog teritorija, koji je bio napušten nakon rata, zarastao u teško pristupačne šikare i šumu, te takva područja naročito uz miniranost istih predstavljaju najveći problem zaštite od požara. Stavljajući u odnos stanje i površinu šuma u privatnom vlasništvu u odnosu na stanje i ukupnu površinu državnih šuma, možemo zaključiti da su šume u privatnom vlasništvu ugrožene.

Sukladno krovnim strukovnim propisima o zaštiti od požara, nalaže se vlasnicima i korisnicima svih vidova otvorenih prostora održavanje *"svih šumskih cesta i puteva u stanju koje omogućava svakodoban pristup vatrogasnim vozilima"*. U šumama šumoposjednika upravo ta financijski najzahtjevnija i najskuplja mjera preventivnog karaktera, odnosno izgradnja i održavanje neophodne mreže protupožarnih prosjeka s elementima šumske ceste - višenamjenskih puteva,

sukladno zakonskim odredbama, pada na teret jedinica lokalne i regionalne samouprave, koje često nemaju dovoljno novca da je same kvalitetno provedu.

Iz statističke činjenice da prosječna opožarena površina u Hrvatskoj iznosi znatno više od prosjeka Mediteranskih zemalja očito je da se ustroj zaštite od požara mora osuvremeniti. Glavni razlozi velike opožarene površine po jednom požaru leže u neprohodnosti i nedostupnosti terena, odnosno nedovoljnom broju protupožarnih cesta i prosjeka, što otežava pristup požaru i onemogućuje brzu i učinkovitu intervenciju.

Najveći broj požara, te ujedno i najveća potreba za izgradnjom protupožarnih prosjeka s elementima šumske ceste – višenamjenskih puteva je u području I. i II. stupnja opasnosti od požara, a to su u većini slučajeva šume na priobalju i otocima. No, poradi zapuštenosti površina i nedostupnosti istih, a razmjerno tome i povećanoj opasnosti od nastanka požara otvorenog prostora, neznatno manje ugrožene su i šume u kontinentalnom dijelu zemlje. Valja istaknuti da uređenjem šuma, te povećanjem njihove dostupnosti izgradnjom prometnica radi gospodarenja šumama (prevođenjem degradacijskih oblika šume u gospodarski vredniju šumu visoke kvalitete), opada i stupanj ugroženosti.

PRIPREMNE RADNJE ZA PROVEDBU PROGRAMA

Nastavno na pozitivan odjek i rezultate prethodno realiziranog *Programa obnove opožarenih šumskih i poljoprivrednih površina na otocima i priobalju*, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva pristupilo je izradi programa, čiji je temeljni cilj bio uređenjem postojeće zapuštene mreže šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju otvoriti zapuštene šumske i poljoprivredne površine, koje su većim dijelom već obrasle šumskom vegetacijom, kako bi se posjednicima istih omogućilo provođenje agrotehničkih mjera na poljoprivrednom zemljištu, odnosno potaknuti vraćanje poljoprivrednih kultura na opožarene poljoprivredne površine koje su zbog neodržavanja bile obrasle šumom, te šumsko - uzgojnih mjera na šumskim površinama, a sve u cilju lakšeg provođenja preventivnih mjera protupožarne zaštite, te revitaliziranja i obnove otočnog gospodarstva. Također je namjera ovog programa bila da se kontinuirano djeluje na poboljšanje svih protupožarnih mjera kojima se preventivno postiže smanjenje broja požara otvorenih prostora, kao i organizacijskih represivnih mjera u cilju smanjenja opožarenih šumskih i poljoprivrednih površina.

Predmetni *Program uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju* Ministarstvo je dostavilo Vladi Republike Hrvatske aktom, klase: 321-01/06-01/36, urbroj: 525-3-06-4, 11. svibnja 2006. godine na usvajanje.

Temeljem Zaključka sa sjednice Vlade Republike Hrvatske održane dana 17. svibnja 2006. godine, prihvaćen je predmetni Program, te je zaduženo Ministarstvo da u suradnji s Hrvatskim šumama d.o.o. Zagreb, Hrvatskim zavodom za poljoprivrednu savjetodavnu službu i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave pripremi i realizira projekte uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva.

Za provedbu Programa, Vlada Republike Hrvatske predvidjela je u Državnom proračunu za 2006. godinu, na pozicijama Ministarstva, sredstva u iznosu od 5.000.000,00 kuna.

Program je koncipiran na način da je Ministarstvo sufinanciralo uređenje postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju, s time da je prioritet za sufinanciranje imalo 7 priobalnih županija, obzirom da je problematika zaštite od požara i najizraženija na tim područjima. Financiranje se temeljilo na udruživanju sredstava Državnog proračuna na stavci Ministarstva, jedinica-područne (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave i drugih izvora financiranja, s time da je Ministarstvo sufinanciralo do 50% obračunske vrijednosti troškova uređenja šumskih i poljskih puteva za koju je određen iznos od 40.000,00 KN/km. Programom se sufinanciralo čišćenje i sječa pojedinih manjih stabala, grmlja i šiblja na trasi puta; sakupljanje odstranjenog materijala i deponiranje; djelomično strojno skidanje terena (pikiranjem ili kopanjem) sa strojnim poravnavanjem terena skinutim materijalom; profiliranje i priprema planuma do širine od 3,5 metara; izrada sloja tampona od kamenog materijala (jalovine); te betoniranje kraćih dionica trase poradi nagiba.

U cilju što učinkovitije realizacije ovog Programa ministar regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva imenovao je pri Ministarstvu Povjerenstvo za provedbu Programa uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju. Zadaća Povjerenstva bila je razmatranje zahtjeva i utvrđivanje iznosa kojim će Ministarstvo sudjelovati u sufinanciranju uređenja šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju, te donošenje kriterija po kojima će se izvršiti raspodjela sredstava. Po svakoj usvojenoj odluci Povjerenstvo je izvješćivalo ministra o tijeku provedbe Programa.

Također, u cilju što kvalitetnije pripreme zahtjeva za sufinanciranje uređenja šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju, sa županijama i institucijama uključenim u provedbu Programa,

održan je radni sastanak na kome su predstavnici istih precizno upoznali sa svim odrednicama predmetnog Programa, dužnostima i obvezama, te su se sve županije suglasno složile da se Povjerenstvu predloži da se kao kriteriji za raspodjelu sredstava iz Državnog proračuna uzmu službeni podaci Hrvatskih šuma d.o.o. o veličini opožarenih površina po pojedinoj županiji za period 2000 – 2005. godine.

Temeljem predloženih kriterija za raspodjelu sredstava od strane županija, Povjerenstvo je razmotrilo iste i usuglasilo se s njima, te sukladno istima utvrdilo iznose po pojedinoj županiji kojima se je sufinanciralo uređenje šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju, a koje je prihvatio i ministar regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, kako slijedi:

• Istarska županija	-	250.000,00 KN
• Primorsko – goranska županija	-	100.000,00 KN
• Ličko – senjska županija	-	185.000,00 KN
• Zadarska županija	-	680.000,00 KN
• Šibensko – kninska županija	-	600.000,00 KN
• Splitsko – dalmatinska županija	-	2.235.000,00 KN
• Dubrovačko neretvanska županija	-	950.000,00 KN

SVEUKUPNO

5.000.000,00 KN

Sukladno točki 4. Zaključka Vlade Republike Hrvatske od 17. svibnja 2006. godine i točki IX. Programa uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju, ministar je krajem listopada 2006. godine potpisao sa županijama Ugovore o sufinanciranju uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju.

Ugovorom se Ministarstvo obvezalo da će izvršiti isplatu sredstava na račun županija, što je i učinilo početkom siječnja 2007. godine, te da će pratiti provedbu Programa i namjenskog utroška proračunskih sredstava. Županije su se obvezale da će s jedinicama lokalne samouprave i drugim izvorima osigurati preostali dio potrebnog iznosa sredstava, izvršiti radove u propisanom roku, formirati povjerenstvo za provedbu i nadzor provedbe Programa, po izvršenim radovima i obavljenom nadzoru nad istima izvršiti isplatu sredstava na račun krajnjih korisnika, te redovito kvartalno izvješćivati Ministarstvo o tijeku provedbe Programa.

REALIZACIJA PROGRAMA

Temeljem obveze županija o izvješćivanju ovog Ministarstva po izvršenim radovima, nadzoru i isplaćenim sredstvima, županije su dostavile završna izvješća o provedbi Programa iz kojih je vidljivo sljedeće:

Istarska županija

U sklopu provedbe predmetnog Programa na području Istarske županije uključena su 4 krajnja korisnika: grad Novigrad i općine Lupoglav, Sv. Lovreč i Tinjan. Specifičnost provedbe Programa u Istarskoj županiji je usuglašenost županije i jedinica lokalne samouprave, da jedinice lokalne samouprave u cijelosti preuzmu obvezu osiguranja svih potrebnih financijskih sredstava u odnosu i omjeru prema dodijeljenim sredstvima iz Državnog proračuna. Nastavno na navedeno, stvoren je način udruživanja sredstava Ministarstva i jedinica lokalne samouprave u omjeru 1:1.

Tablica 1: Realizacija Programa na području Istarske županije

GRAD/OPĆINA	BROJ TRASA	DULJINA (km)	UKUPNA INVESTICIJA (KN)	IZVOR FINANCIRANJA		
				MINISTARSTVO (KN)	ŽUPANIJA (KN)	GRAD/OPĆINA (KN)
Lupoglav	2	1,9	174.552,72	75.000,00	0	99.552,72
Tinjan	41	28,3	209.303,57	40.000,00	0	169.303,57
Sv. Lovreč	1	2,5	112.748,00	75.000,00	0	37.748,00
Novigrad	1	4,5	158.439,20	60.000,00	0	98.439,20
UKUPNO	45	37,2	655.043,49	250.000,00	0	405.043,49

Ukupna investicijska ulaganja na području Istarske županije iznosila su 655.043,49 kuna, čime je izvršena sanacija i uređenje 37,2 km šumskih i poljskih puteva na području županije, a nadzor nad provedbom Programa na području Istarske županije provodilo je od strane županije imenovano Povjerenstvo za provedbu i nadzor provedbe Programa u sastavu od 3 člana (županija, Hrvatske šume d.o.o. HZPSS), koje je potpisom predsjednika i svih članova Povjerenstva potvrdilo vjerodostojnost iskazanih podataka u završnom izvješću.

Primorsko-goranska županija

Predmetnim Programom Primorsko - goranska županija pokrenula je projekte uređenja protupožarnih putova na području grada Cresa, na predjelu Tramontene dionica Frantin - Niska i na području Grada Novog Vinodolskog, na lokalitetu Kalvarija.

Tablica 2: Realizacija Programa na području Primorsko-goranske županije

GRAD/OPĆINA	BROJ TRASA	DULJINA (km)	UKUPNA INVESTICIJA (KN)	IZVOR FINANCIRANJA		
				MINISTARSTVO (KN)	ŽUPANIJA (KN)	GRAD/OPĆINA (KN)
Cres	1	0,1	79.994,91	50.000,00	30.000,00	0
Novi Vinodolski	1	2,1	99.982,05	50.000,00	30.000,00	19.982,05
UKUPNO	2	2,2	179.976,96	100.000,00	60.000,00	19.982,05

Uz namjenska sredstva iz Državnog proračuna u iznosu od 100.000,00 kuna (50.000,00 kuna dodijeljeno svakom korisniku), županija Primorsko - goranska je sudjelovala u projektima sa 60.000,00 kuna (30.000,00 kuna dodijeljeno svakom korisniku), grad Cres u proračunu je osigurao 90.000,00 kuna, ali nije vlastitim sredstvima financijski učestvovao u provedbi projekta, dok je grad Novi Vinodolski sudjelovao s 20.000,00 kuna. Sveukupna vrijednost investicija za područje Primorsko - goranske županije iznosila je 179.976,96 kuna, čime je ukupno uređeno 2,1 km poljskog protupožarnog puta na području grada Novog Vinodolskog, za što je utrošeno 99.982,05 kuna, te izvršeno betoniranje 0,1 km šumskog protupožarnog puta na području grada Cresa, za što je utrošeno 79.994,91 kuna.

Nadzor nad provedbom Programa na području Primorsko - goranske županije vršilo je od strane županije imenovano Povjerenstvo za provedbu i nadzor provedbe Programa u sastavu od 3 člana (županija, Hrvatske šume d.o.o., HZPSS), koje je potpisom predsjednika i svih članova Povjerenstva potvrdilo vjerodostojnost iskazanih podataka.

Ličko - senjska županija

Na području Ličko – senjske županije u sklopu ovoga Programa pokrenut je projekt uređenja šumskog protupožarnog puta na području općine Karlobag, dionica Šušanj – Ravni Dabar – Bačić Duliba.

Uz namjenska sredstva iz Državnog proračuna u iznosu od 185.000,00 kuna, županija Ličko - senjska je sudjelovala u projektu sa 111.000,00 kuna, dok je Općina Karlobag sudjelovala sa 74.000,23 kuna. Sveukupna vrijednost investicija za područje Ličko - senjske županije iznosila je 370.000,23 kuna, čime je ukupno uređeno 11 km protupožarnog puta.

Tablica 3: Realizacija Programa na području Ličko-senjske županije

GRAD/OPĆINA	BROJ TRASA	DULJINA (km)	UKUPNA INVESTICIJA (kN)	IZVOR FINANCIRANJA		
				MINISTARSTVO (kN)	ŽUPANIJA (kN)	GRAD/OPĆINA (kN)
Karlobag	1	11,0	370.000,23	185.000,00	111.000,00	74.000,23
U K U P N O	1	11,0	370.000,23	185.000,00	111.000,00	74.000,23

Nadzor nad provedbom Programa na području Ličko - senjske županije vršilo je od strane županije imenovano Povjerenstvo za provedbu i nadzor provedbe Programa u sastavu od 3 člana (županija, Hrvatske šume d.o.o., HZPSS), koje je potpisom predsjednika i svih članova Povjerenstva potvrdilo vjerodostojnost iskazanih podataka.

Dana 09. siječnja 2008. god. sa Županijom je potpisan aneks ugovora kojim je rok za provedbu Programa produljen zaključno do 30. travnja 2008. god.

Zadarska županija

Sukladno aktivnostima predviđenima Programom, Zadarska županija pokrenula je projekte uređenja protupožarnih putova na području 4 grada (Benkovac, Nin, Biograd, Zadar) i 18 općina (Novigrad, Posedarje, Polača, Zemunik Donji, Lišane Ostrovičke, Poličnik, Pašman, Starigrad, Škabrnja, Jasenice, Sveti Filip i Jakov, Stankovci, Gračac, Kali, Pakoštane, Tkon, Sali, Kukljica).

U sklopu realizacije Programa krajnji korisnici su najčešće provodili sanaciju i uređenje šumskih i poljskih puteva na predjelima gdje je izražen interes privatnih vlasnika za obnovom poljoprivrednih površina višegodišnjim nasadima.

Tablica 4: Realizacija Programa na području Zadarske županije

GRAD/OPĆINA	BROJ TRASA	DULJINA (km)	UKUPNA INVESTICIJA (KN)	IZVOR FINANCIRANJA		
				MINISTARSTVO (KN)	ŽUPANIJA (KN)	GRAD/OPĆINA (KN)
Benkovac	5	6,5	135.847,00	27.642,51	16.663,00	91.541,49
Nin	2	3,7	406.260,32	24.500,55	14.769,45	366.990,32
Biograd N/M	3	3,7	242.658,00	44.656,27	26.916,73	171.085,00
Zadar	3	5,2	250.000,00	52.407,60	31.592,40	166.000,00
Novigrad	2	3,1	78.055,60	26.203,00	15.796,20	36.056,40
Posedarje	2	4,3	102.175,00	40.134,24	24.193,76	37.847,00
Polača	4	5,9	96.550,00	54.694,82	32.971,18	8.884,00
Zemunik Donji	2	2,6	76.720,40	17.012,40	14.108,00	45.600,00
Lišane Ostrovičke	2	3,3	31.400,00	14.132,58	8.519,42	8.748,00
Poličnik	3	4,5	227.151,00	42.000,95	25.319,05	159.831,00
Pašman	3	3,4	54.554,52	12.013,20	10.506,00	32.035,32
Starigrad	1	3,0	133.200,00	26.203,80	15.552,49	91.443,71
Škabrnja	6	6,9	108.477,36	32.799,67	19.772,33	55.905,36
Jasenice	1	1,5	38.962,53	16.870,00	10.169,74	11.922,79
Sv. Filip i Jakov	4	2,5	136.952,00	23.054,35	13.897,65	100.000,00
Stankovci	3	6,3	203.740,00	28.575,87	17.226,13	157.938,00
Gračac	1	2,0	282.151,84	38.057,90	22.942,10	221.151,84
Kali	5	2,0	71.107,00	43.673,00	13.714,49	13.719,51
Pakoštane	1	1,0	47.397,00	24.460,00	14.745,00	8.192,00
Tkon	3	2,3	133.690,33	14.030,33	13.660,00	106.000,00
Sali	5	5,5	226.920,00	33.203,96	20.016,04	173.700,00
Kukljica	1	1,0	124.294,00	43.673,00	26.327,00	54.294,00
UKUPNO	62	80,2	3.208.263,90	680.000,00	409.378,16	2.118.885,74

Sveukupna investicija i vrijednost izvršenih radova na području Zadarske županije iznosila je 3.208.207,97 kuna i uređeno je ukupno 80,20 km šumskih i poljskih putova, a nadzor nad provedbom Programa na području Zadarske županije vršilo je od strane županije imenovano Povjerenstvo za provedbu i nadzor provedbe Programa u sastavu od 3 člana (županija, Hrvatske šume d.o.o., HZPSS), koje je potpisom predsjednika i svih članova Povjerenstva potvrdilo vjerodostojnost iskazanih podataka.

Šibensko - kninska županija

Sukladno Programu uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju županija Šibensko - kninska provela je predviđene aktivnosti na području gradova Šibenik i Vodice, te općina Pirovac, Tisno, Murter i Bilice.

Tablica 5: Realizacija Programa na području Šibensko-kninske županije

GRAD/OPĆINA	BROJ TRASA	DULJINA (km)	UKUPNA INVESTICIJA (KN)	IZVOR FINANCIRANJA		
				MINISTARSTVO (KN)	ŽUPANIJA (KN)	GRAD/OPĆINA (KN)
Šibenik	2	5,9	165.578,40	75.000,00	45.000,00	45.578,40
Vodice	4	5,0	224.019,00	116.000,00	69.000,00	39.019,00
Pirovac	2	4,0	110.000,00	55.000,00	33.000,00	22.000,00
Tisno	7	5,6	406.943,00	118.000,00	71.000,00	217.943,00
Murter	5	6,5	231.800,00	118.000,00	71.000,00	42.800,00
Bilice	5	5,4	237.168,00	118.000,00	71.000,00	48.168,00
UKUPNO	25	32,4	1.375.508,40	600.000,00	360.000,00	415.508,40

Ukupna investicijska ulaganja na području Šibensko - kninske županije iznosila su 1.375.508,40 kuna čime je uređeno ukupno 32,4 km protupožarnih šumskih i poljskih putova, a nadzor nad provedbom Programa na području Šibensko - kninske županije vršilo je od strane županije imenovano Povjerenstvo za provedbu i nadzor provedbe Programa u sastavu od 3 člana (županija, Hrvatske šume d.o.o., HZPSS), koje je potpisom predsjednika i svih članova Povjerenstva potvrdilo vjerodostojnost iskazanih podataka.

Splitsko - dalmatinska županija

Temeljem obveza preuzetih potpisivanjem ugovora i aneksa ugovora o sufinanciranju uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju kojim je rok za provedbu Programa produljen zaključno do 30. lipnja 2008. god, Splitsko - dalmatinska županija, kao najveći korisnik namjenskih sredstava (2,235 milijuna kuna), uključila je u provedbu programa 7 gradova (Hvar, Kaštela, Komiža, Supetar, Stari Grad, Split, Vis) i 16 općina (Baška Voda, Bol, Dugi Rat, Gradac, Jelsa, Marina, Nerežišća, Okrug, Podgora, Postira, Pučišća, Selca, Sućuraj, Sutivan, Šolta, Tučepi).

Tablica 6: Realizacija Programa na području Splitsko-dalmatinske županije

GRAD/OPĆINA	BROJ TRASA	DULJINA (km)	UKUPNA INVESTICIJA (KN)	IZVOR FINANCIRANJA		
				MINISTARSTVO (KN)	ŽUPANIJA (KN)	GRAD/OPĆINA (KN)
Hvar	4	14,0	576.306,65	72.046,00	43.208,00	461.052,65
Baška Voda	4	4,9	231.800,00	72.046,00	43.208,00	116.546,00
Kaštela	6	11,0	921.105,58	240.113,79	115.131,21	565.860,58
Bol	2	3,8	910.337,74	151.032,43	62.421,57	696.883,74
Postira	3	11,5	347.539,00	72.046,00	43.208,00	232.285,00
Komiža	1	1,5	283.808,91	108.046,00	43.208,00	132.554,91
Pučišća	1	3,5	237.900,00	72.046,00	43.208,00	122.646,00
Dugi Rat	4	5,3	487.365,60	142.469,93	57.284,07	287.611,60
Selca	3	5,5	238.014,38	72.046,00	43.208,00	122.760,38
Gradac	2	8,5	218.380,00	72.046,00	43.208,00	103.126,00
Sućuraj	6	7,1	267.186,10	72.046,00	43.208,00	151.932,10
Supetar	1	4,0	278.558,40	72.046,00	43.208,00	163.304,40
Jelsa	4	17,5	447.000,00	72.046,00	43.208,00	331.746,00
Sutivan	2	5,5	243.607,77	72.046,00	43.208,00	128.353,77
Stari Grad	7	5,8	187.468,80	72.046,00	43.208,00	72.214,80
Marina	7	6,5	319.455,29	124.316,18	46.391,82	148.747,29
Šolta	3	6,7	413.942,83	127.219,93	48.134,07	238.588,83
Tučepi	1	2,0	204.960,00	72.046,00	43.208,00	89.706,00
Split	1	1,0	199.365,41	72.046,00	43.208,00	84.111,41
Nerežišća	2	4,0	223.717,50	72.046,00	43.208,00	108.463,50
Okrug	5	5,7	356.430,56	130.282,43	49.971,57	176.176,56
Vis	3	6,2	276.221,91	130.829,31	50.299,69	95.092,91
Podgora	3	11,0	242.547,71	72.046,00	43.208,00	127.293,71
UKUPNO	75	152,5	8.113.020,14	2.235.000,00	1.120.962,00	4.757.058,14

Tijekom realizacije Programa 7 jedinica lokalne samouprave (Solín, Omiš, Trogir, Makarska, Brela, Milna, Podstrana) odustalo je od uključivanja u Program zbog jednog od razloga: nemogućnost osiguranja potrebnih vlastitih sredstava u odnosu na iskazane ponude, nemogućnosti pravovremene provedbe izbora izvođača sukladno odrednicama novog Zakona o javnoj nabavi, drugi radovi (izgradnja vodovoda) na trasi planiranog puta ili odustanak bez obrazloženja.

Stoga je Povjerenstvo za provedbu Programa na području Splitsko - dalmatinske županije sredstva predviđena za te jedinice lokalne samouprave preraspodijelilo na nekoliko gradova i općina koji su u predviđenom vremenskom periodu za provedbu Programa bili u mogućnosti izvršiti dodatne radove uređenja šumskih i poljskih puteva na području svoje nadležnosti. Tako su odlukom Povjerenstva pri Splitsko - dalmatinskoj županiji sredstva za dodatne radove odobrena sljedećim jedinicama lokalne samouprave: Kaštela, Bol, Komiža, Dugi Rat, Okrug i Vis.

Ovdje svakako treba napomenuti i doprinos Hrvatskih šuma d.o.o Zagreb, koje su kroz izradu projektne dokumentacije za sve trase šumskih i poljskih puteva unijele u provedbu Programa sredstva u visini od 2.440.320,00 kuna.

Plan Splitsko - dalmatinske županije bio je u okviru ovog Programa urediti 153 trase šumskih i poljskih puteva u ukupnoj duljini od 285 km, no poradi značajne razlike u planiranoj obračunskoj vrijednosti radova (2006. god – 40.000,00 KN/km), u odnosu na ostvarene najniže cijene sukladno Zakonu o javnoj nabavi (prosječno 53.193,16 KN/km), uzrokovane kretanjem cijena usluga i roba na slobodnome tržištu te specifičnostima terena, bilo je nužno smanjivati broj trasa, odnosno ukupnu duljinu planiranih dionica za uređenje. Stoga je ovim Programom uređena sveukupno polovica planiranih dionica, odnosno 75 trasa, ukupne duljine 152,52 km.

Ukupna investicijska ulaganja na području Splitsko - dalmatinske županije iznosila su 8.113.020,14 kuna, od čega je udio Ministarstva 2.235.000,00 kuna, Županije 1.120.962,00 kuna, jedinica lokalne samouprave 4.757.058,14 kuna, te Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, kao ostali izvor kroz izradu projektne dokumentacije 2.440.320,00 kuna.

Nadzor nad provedbom Programa na području Splitsko - dalmatinske županije provodilo je od strane županije imenovano Povjerenstvo za provedbu i nadzor provedbe Programa u sastavu od 3 člana (županija, Hrvatske šume d.o.o., HZPSS), koje je potpisom predsjednika i svih članova Povjerenstva potvrdilo vjerodostojnost iskazanih podataka u završnom izvješću.

Dubrovačko - neretvanska županija

Dubrovačko - neretvanska županija realizirala je radove uređenja šumskih i poljskih puteva u suradnji s jedinicama lokalne samouprave na području gradova Metković, Ploče, Opuzen i Korčula, te općina Konavle, Župa Dubrovačka, Dubrovačko Primorje, Mljet, Lastovo, Ston, Janjina, Trpanj, Orebić, Smokvica, Blato, Vela Luka, Kula Norinska, Zažablje i Pojezerje.

Tablica 7: Realizacija Programa na području Dubrovačko-neretvanske županije

GRAD/OPĆINA	BROJ TRASA	DULJINA (km)	UKUPNA INVESTICIJA (KN)	IZVOR FINANCIRANJA		
				MINISTARSTVO (KN)	ŽUPANIJA (KN)	GRAD/OPĆINA (KN)
Metković	3	7,0	180.000,00	90.000,00	54.000,00	36.000,00
Ploče	2	5,1	204.000,00	90.000,00	64.000,00	50.000,00
Korčula	18	28,0	190.000,00	90.000,00	64.000,00	36.000,00
Opuzen	1	1,5	60.000,00	30.000,00	18.000,00	12.000,00
Konavle	7	9,0	248.000,00	30.000,00	18.000,00	200.000,00
Župa Dubrovačka	1	3,0	120.000,00	50.000,00	30.000,00	40.000,00
Dubrovačko Prim.	3	2,0	80.000,00	40.000,00	24.000,00	16.000,00
Mljet	4	9,2	367.472,00	60.000,00	36.000,00	271.472,00
Lastovo	4	3,0	100.000,00	50.000,00	30.000,00	20.000,00
Ston	1	3,5	120.000,00	60.000,00	36.000,00	24.000,00
Janjina	2	2,5	80.000,00	40.000,00	24.000,00	16.000,00
Trpanj	2	2,4	60.000,00	30.000,00	18.000,00	12.000,00
Orebić	1	1,5	60.000,00	*27.450,00	16.470,00	12.000,00
Smokvica	4	5,5	114.000,00	40.000,00	24.000,00	50.000,00
Blato	3	5,5	220.000,00	20.000,00	12.000,00	188.000,00
Vela Luka	8	6	230.000,00	110.000,00	76.000,00	44.000,00
Kula Norinska	1	2,3	80.000,00	40.000,00	24.000,00	16.000,00
Zažablje	2	2,0	40.000,00	20.000,00	12.000,00	8.000,00
Pojezerje	1	3,0	60.000,00	30.000,00	18.000,00	12.000,00
UKUPNO	68	102,0	2.613.472,00	947.450,00	598.470,00	1.063.472,00

Tijekom provedbe Programa od strane općine Orebić došlo je do određenih problema zbog imovinsko – pravnih odnosa, te je prvotno utvrđena trasa zamijenjena drugom, a predviđena vrijednost radova u iznosu od 60.000,00 kuna u konačnici je iznosila 54.900,00 kuna. Poradi toga je participacija županije i Ministarstva smanjena, te je za preostalih neutrošenih 2.550,00 kuna (*) zaprimljenih iz Državnog proračuna naloženo da se sukladno ugovorenim obvezama iste vrate natrag u Državni proračun Republike Hrvatske.

Ukupna investicijska ulaganja na području Dubrovačko - neretvanske županije iznosila su 2.613.472,00 kuna, čime je izvršena sanacija i uređenje 102 km šumskih i poljskih puteva na području Županije, a nadzor nad provedbom Programa na području Dubrovačko - neretvanske županije provodilo je od strane županije imenovano Povjerenstvo za provedbu i nadzor provedbe Programa u sastavu od 3 člana (županija, Hrvatske šume d.o.o., HZPSS), koje je potpisom predsjednika i svih članova Povjerenstva potvrdilo vjerodostojnost iskazanih podataka u završnom izvješću.

ZAKLJUČAK

Najvažniji cilj zaštite šuma kao najvrjednijeg vegetacijskog oblika, ali i ostalog otvorenog prostora od požara na otocima i priobalju je očuvanje prirodnih vrednota u funkciji turističkog i poljoprivrednog gospodarstva kao najprofitabilnijeg za hrvatske otoke i priobalje. Obzirom da su šumski ekosustavi Hrvatske gotovo u cijelosti prirodnog podrijetla, (za razliku od većine europskih zemalja, koje gotovo nemaju prirodnih šuma), a ljepota ukupnog krajobraza otoka i priobalja, koji čine i šumska područja, je nemjerljiva, tijekom cijele godine potrebno je provoditi preventivne mjere zaštite od požara. Uređenje i održavanje postojeće prometne infrastrukture, koja je između ostalog i u službi protupožarne zaštite, samo je jedna od preventivnih mjera zaštite, ali ona financijski najzahtjevnija.

Upravo stoga je i Ministarstvo potaknulo inicijativu da se nastave ranije započete aktivnosti uređenja prometne infrastrukture u službi protupožarne zaštite po principu sufinansiranja od strane Vlade Republike Hrvatske putem resornog Ministarstva, te jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave. Ovakav model udruživanja financijskih sredstava i transparentne provedbe svih aktivnosti u sklopu Programa pokazao se vrlo dobrim primjerom, u prilog čemu govori i spremnost velikog broja jedinica lokalne samouprave da participiraju u provedbi programa sa znatno višim udjelom financijskih sredstava nego li je to njihova obveza predviđena samim Programom.

U sklopu provedbe ovoga Programa u 7 prioritetnih priobalnih županija sudjelovalo je sveukupno 77 jedinica lokalne samouprave, što obuhvaća gotovo trećinu (30,7%) potencijalnih korisnika ovoga Programa. Na području nadležnosti uključenih korisnika uređeno je ukupno 278 trasa šumskih i poljskih puteva u ukupnoj duljini od 417,5 kilometara. U odnosu na planiran broj trasa (350) i njihovu ukupnu duljinu (579,10 km) realizirano je gotovo 75% polazišnog plana. Sveukupna investicija i vrijednost izvršenih radova iznosi 16.511.210,21 kuna, iz čega proizlazi prosječni trošak uređenja šumskog / poljskog puta u iznosu od 39.547,80 KN/km. Udio sredstava Državnog proračuna doznačen putem Ministarstva iznosio je 30,3% sveukupnih investicijskih ulaganja, dok je udio jedinica područne (regionalne) samouprave iznosio 16,1%, a jedinica lokalne samouprave 53,6%. Iz navedenog je vidljivo učešće jedinica lokalne samouprave iznad očekivanja u okvirima ovog Programa, unatoč tome što veliki dio njih ima skromne proračunske okvire, što ukazuje na izniman interes, prepoznavanje vrijednosti ovoga Programa, te svesrdnu potporu pri njegovoj implementaciji.

Problemi koji su pratili realizaciju ovog Programa prije svega su u neriješenim imovinsko – pravnim odnosima na terenu što je prisutno u svim jedinicama lokalne samouprave i što je bio najčešći razlog odustajanja od uređenja pojedinih trasa i izbora novih. Također, neki od krajnjih korisnika, posebice male općine, otežano su osiguravali financijska sredstva, a prisutan je i nedostatak educiranih kadrova sposobnih za realizaciju ovako opširnog Programa. U malim, a posebno otočnim općinama, pojavljivao se problem angažiranja izvođača radova, jer isti tamo ne postoje, a njihov angažman s kopna je znatno skuplji nego u obalnim jedinicama lokalne samouprave. Uočeno je i da su jedinice lokalne samouprave koje su sudjelovale u programu koji je prethodio ovome, puno kvalitetnije i brže odrađivali zadatke, dok su jedinice lokalne samouprave koje prvi puta sudjeluju u ovakvom projektu imali znatno više poteškoća u implementaciji.

Na temelju provedbenih rezultata, te podataka i informacija dobivenih od županija i krajnjih korisnika uključenih u Program može se zaključiti da je isti izuzetno dobro prihvaćen od predstavnika lokalne samouprave, ali i lokalnog stanovništva. Uređeni poljski i šumski putevi danas omogućuju vrlo kvalitetan pristup vatrogasnim vozilima na mnoga do sada nedostupna mjesta. Time su stvoreni povoljni uvjeti za brzu i učinkovitu intervenciju u slučaju pojave požara.

Pored navedenog, uređeni putevi omogućuju i lakši pristup lokalnom stanovništvu do njihovih parcela što je u jednom dijelu već i rezultiralo uređenjem zapuštenih poljoprivrednih površina uz trase novouređenih puteva, a poznato je da je obrađena površina najbolja preventivna mjera zaštite od požara. U tom smislu možemo kazati da je ovaj Program implementiran na zadovoljavajući način uz poštivanje svih elemenata i načela struke, te da je u cijelosti ispunio svoju zacrtanu misiju: kroz otvaranje zapuštenih površina i njihovo privođenje namjeni, potaknuti obnovu i revitaliziranje otočne poljoprivrede i gospodarstva, te ujedno unaprijediti provođenje mjera protupožarne zaštite.

Mišljenja samo da bi aktivnosti uređenja postojeće zapuštene prometne infrastrukture i obnove zapuštenih poljoprivrednih i šumskih površina trebalo nastaviti i nadalje, poglavito stoga što su protekla dva projekta ukazala na potrebu i opravdanost takvih aktivnosti. Obzirom da su protekli programi svoj naglasak stavljali isključivo na područje priobalja i otoka, dok je kontinentalni dio bio uskraćen financijskih potpora za aktivnosti tog tipa, a ugroženost privatnih poljoprivrednih i šumskih površina u kontinentu zbog gomilanja požarnog opterećenja uslijed njihove zapuštenosti i nedostupnosti neznatno je manja u odnosu na mediteranski dio, predlažemo da se buduće akcije usmjere isključivo u uređenje postojećih zapuštenih poljskih i šumskih putova, te obnovu zapuštenih poljoprivrednih i šumskih površina u kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske. Bez kvalitetnih puteva i njihova održavanja nije moguće provođenje preventivnih mjera protupožarne zaštite kroz primjenu agrotehničkih mjera na poljoprivrednom zemljištu odnosno šumsko - uzgojnih mjera na šumskim površinama, čime se smanjuje požarno opterećenje, te ujedno revitalizira i obnavlja gospodarstvo. Interes jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave u tom smjeru je iskazivan u više navrata, stoga vjerujemo da bi i implementacije ovakvih aktivnosti naišla na punu potporu i odobravanje.

Tablica 8: Rekapitulacija provedbe Programa uređenja postojećih zapuštenih šumskih i poljskih puteva na otocima i priobalju

ZUPANIJA	BROJ KORISNIKA	BROJ TRASA	DULJINA TRASA KM	IZNOS INVESTICIJA KN	IZVOR FINANCIRANJA					
					MINISTARSTVO		ZUPANIJA		GRAD / OPĆINA	
					KN	%	KN	%	KN	%
<i>Istarska</i>	4	45	37,2	655.043,49	250.000,00	38,2	0	0,0	405.043,49	61,8
<i>Primorsko-goranska</i>	2	2	2,2	179.976,96	100.000,00	55,5	60.000,00	33,3	19.982,05	11,2
<i>Ličko-senjska</i>	1	1	11,0	370.000,23	185.000,00	50,0	111.000,00	30,0	74.000,23	20,0
<i>Zadarska</i>	22	62	80,2	3.208.263,90	680.000,00	21,2	409.378,16	12,8	2.118.885,74	66,0
<i>Sibensko-kninska</i>	6	25	32,4	1.375.508,40	600.000,00	43,6	360.000,00	26,2	415.508,40	30,2
<i>Špiljsko-dalmatinska</i>	23	75	152,5	8.113.020,14	2.235.000,00	27,5	1.120.962,00	13,8	4.757.058,14	58,7
<i>Dubrovačko-neretvanska</i>	19	68	102,0	2.613.472,00	947.450,00	36,4	598.470,00	22,9	1.063.472,00	40,7
U K U P N O	77	278	417,5	16.511.210,21	4.997.450,00	30,3	2.659.810,16	16,1	8.853.950,05	53,6